

Географія відвідувань є широкою та охоплює всі регіони України:

м. Київ — 68, Київська область — 26, Вінницька — 18, Волинська — 3, Дніпропетровська — 34, Донецька — 6, Житомирська — 8, Закарпатська — 24, Запорізька — 5, Івано-Франківська — 11, Кіровоградська — 14, Луганська — 3, Львівська — 12, Миколаївська — 4, Одеська — 8, Полтавська — 7, Рівненська — 16, Сумська — 10, Тернопільська — 8, Харківська — 5, Херсонська — 4, Хмельницька — 19, Черкаська — 8, Чернівецька — 18, Чернігівська — 6.

Загальна інформація щодо кількості та типів місць несвободи в Україні станом на 31.12.2022

Підпорядкування	Тип установи	Кількість закладів	Кількість утримуваних осіб
Державна міграційна служба України (ДМС)	Пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства	3	519
	Пункти тимчасового розміщення біженців	3	241

Phoca PDF

Державна прикордонна служба України (ДПС)	Місця тимчасового тримання (пункти тимчасового тримання та спеціальні приміщення відділу прикордонної служби)	56	1 498
Міністерство юстиції України (ДКВС)	Слідчі ізолятори (установи виконання покарань)	30	16 557
	Спеціальні виховні колонії	5	51
	Виправні колонії	92	29 024
	Виправні центри	20	754
	Медичні заклади ДУ «Центр охорони здоров'я» ДКВС України	105	
Державна судова адміністрація України (ДСА)	Приміщення (кімнати) для тримання підсудних (засуджених) у судах	1308	12 335
Міністерство внутрішніх справ України (НПУ, НГУ)	Кімнати для затриманих	639	2 289
	ІТТ	117	9 989
	Приймальники-розподільники для дітей	3	16
	Спеціальні автомобілі, якими здійснюють конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі (НГУ)	189	
	Автомобілі для перевезення затриманих, узятих під варту та засуджених осіб (НПУ)	745	
	Спеціальні палати в медичних закладах, у яких охорону затриманих і взятих під варту осіб під час лікування забезпечували поліцейські	430	

Phoca PDF

Міністерство соціальної політики України (МСП)	Центри соціально-психологічної реабілітації дітей	74	4 574
	Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіальних центрів соціального обслуговування	313	9 000
	Психоневрологічні інтернати, геріатричні заклади, дитячі будинки-інтернати	282	43 000
	Притулки для дітей	4	623
Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ)	Дитячі будинки	17	662
	Школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	8	457
Міністерство освіти і науки України (МОН)	Спеціальні заклади освіти	310	36 294
	Навчально-реабілітаційні центри	80	8406
	Спеціальні заклади з надання психіатричної допомоги	63	
	Київський міський центр судово-медичної експертизи	1	
Міністерство оборони України	Кімнати для тимчасового затриманих в/с ВСП ЗСУ	46	3 931
	Гауптвахти	11	
	Дисциплінарний батальйон	1	
	Спеціальні палати закладів охорони здоров’я ЗСУ	9	
Служба безпеки України	Відділ забезпечення досудового слідства СБУ	1	-
Всього		4 965	119 313

Phoca PDF

Ключові події, виклики та тенденції

Відповідно до статті 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», на Уповноваженого покладаються функції національного превентивного механізму (далі — НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

В умовах широкомасштабної збройної агресії проти України функції НПМ були утруднені внаслідок цілої низки причин, зокрема через:

- ускладнення умов утримання в місцях несвободи унаслідок небезпеки обстрілів та захоплення, незабезпечення місць несвободи достатньою кількістю укриттів і бомбосховищ, обмеженість запасів медикаментів, продуктів харчування та питної води;
- втрату зв'язку з персоналом та утримуваними у захоплених місцях несвободи на окупованих територіях;
- руйнування інфраструктури місць несвободи унаслідок бойових дій;
- ускладненість логістичного забезпечення НПМ унаслідок руйнування шляхів сполучення, об'єктів транспортної інфраструктури, перебоїв постачання пального;
- релокацію місць несвободи у зв'язку з евакуацією, у тому числі за межі України (дитячі будинки, інтернати тощо);
- неможливість забезпечення безпеки персоналу НПМ та залучених до періодичних відвідувань місць несвободи представників громадських організацій, відмова їх від участі у відвідуваннях у зв'язку з їх виїздом за межі України.

Широкомасштабна збройна агресія проти України суттєвим чином вплинула на місця несвободи на території України. Частина цих місць у перші дні після 24 лютого 2022 року знаходилися на території, яка контролювалася і в подальшому була тимчасово окупована Російською Федерацією. Тож далеко не всі заклади і установи, де утримувалися громадяни України, могли бути евакуйовані і продовжили перебувати на окупованій території.

У частині ускладнення умов утримання в місцях несвободи унаслідок небезпеки обстрілів та захоплення, незабезпечення місць несвободи достатньою кількістю укриттів та бомбосховищ можна зазначити, що відповідно до отриманої від Нацсоцслужби інформації, станом на 1 січня 2022 р. в регіонах України функціонувало 245 інтернатних закладів соціального захисту, в яких перебувало 37 899 підопічних. Станом на грудень 2022 забезпечено тимчасове переміщення (евакуацію) 4 198 підопічних з 39 інтернатних закладів (11,1% від загальної кількості усіх підопічних, які перебували в інтернатних закладах станом на 01.01.2022), з яких: 3 259 осіб переміщено до інтернатних закладів іншої області та 939 осіб — за кордон.

Відповідно до рішень начальників обласних військових адміністрації Донецької, Дніпропетровської, Харківської та Запорізької областей, Мін'юстом прийнято рішення про евакуацію засуджених та осіб, взятих під варту, з 11 установ, які були розташовані в районах, наближених до бойових дій. Забезпечено виконання евакуаційних заходів щодо засуджених та

Phoca PDF

осіб, взятих під варту, з 7 виправних колоній, 2 установ виконання покарань та 2 виправних центрів, зокрема з державних установ: Оріхівська виправна колонія (№ 88), Вільнянська виправна колонія (№ 20), Софіївська виправна колонія (№ 55), Кам'янська виправна колонія (№ 101), Покровська виправна колонія (№ 17), Торецька виправна колонія (№ 2), Селидівська виправна колонія (№ 82), Вільнянська установа виконання покарань (№ 11), Бахмутська установа виконання покарань (№ 6), Дружелюбівський виправний центр (№ 1), Новобузький виправний центр (№ 103).

Загальна кількість евакуйованих склала 4 628 осіб, а саме: 648 осіб, узятих під варту, та 3 980 засуджених до позбавлення та обмеження волі, серед яких: 48 жінок, 7 неповнолітніх та 215 засуджених до довічного позбавлення волі.

Евакуація як вимушений крок, який має врятувати життя та здоров'я як осіб, які утримуються в установі чи закладі, так і персоналу, водночас може мати суттєві негативні наслідки.

У результаті евакуації осіб, які засуджені або тримаються під вартою, з державної установи «Вільнянська установа виконання покарань № 11» до державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор» такі особи змушені знаходитися в нелюдських або таких, що принижують гідність, умовах. Під час відвідування групою НПМ державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор» встановлено порушення встановленої норми площі в 35 камерних приміщеннях.

Такі ж порушення групами НПМ було зафіксовано під час відвідувань державних установ «Вінницька установа виконання покарань (№ 1)», «Ужгородська установа виконання покарань (№ 9)» та «Замкова виправна колонія (№ 58)».

За інформацією Міністерства соціальної політики України, починаючи з 24.02.2022 р. із інтернатних закладів системи соціального захисту населення окремих областей було евакуйовано до безпечних регіонів з дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, будинків-інтернатів для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю понад 5,8 тис. осіб, з них близько 1,0 тис. осіб за кордон (Німеччина, Польща, Іспанія, Італія, Латвія).

Попри усі складнощі Уповноваженим продовжено здійснення функцій національного превентивного механізму на території України, міжнародні зобов'язання за Факультативним протоколом до Конвенції проти катувань виконуватимуться і надалі.

Водночас у деяких випадках держава-окупант проводила відкриту депортацію українських громадян, які утримувалися в закритих закладах на контрольованій російською армією територіях України (наприклад, за даними Херсонської ОВА, 4 листопада 2022 року окупаційна влада депортувала понад сотню осіб з інвалідністю, які перебували у КЗ Херсонської обласної ради «Дніпрянський психоневрологічний будинок-інтернат»)[1], на початку жовтня 2022 року на територію Росії були вивезені ув'язнені щонайменше трьох колоній та СІЗО з Херсонської області.

Phoca PDF

Результати візитів НПМ (по відомствах)

345 відвідувань місць несвободи для реалізації функцій національного превентивного механізму, з яких:

144 — системи Міністерства соціальної політики України;

69 — системи Міністерства внутрішніх справ України;

61 — системи Міністерства юстиції України;

26 — системи Міністерства освіти і науки України;

21 — судової системи (Державна судова адміністрація України);

17 — системи Міністерства охорони здоров'я України;

7 — системи Міністерства оборони України.

Результати моніторингу установ, що знаходяться у підпорядкуванні Міністерства соціальної політики України

Протягом 2022 року в рамках діяльності НПМ були відвідані 144 заклади системи Міністерства соціальної політики України, зокрема:

39 — психоневрологічні інтернати;

24 — дитячі будинки-інтернати;

25 — відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіальних центрів соціального обслуговування;

15 — геріатричні пансіонати;

14 — приватні геріатричні установи;

10 — центри соціально-психологічної реабілітації дітей;

7 — будинки-інтернати;

6 — пансіонати для ветеранів війни і праці;

2 — приватні реабілітаційні центри;

1 — притулок для дітей;

1 — пансіонат для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку.

Phoca PDF

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування закладів соціального захисту населення та закладів охорони здоров'я, є:

- перенаповнення кімнат;
- порушення права на приватність підопічних під час проведення гігієнічних та медичних процедур;
- відсутність функціональних ліжок для ліжкових хворих;
- відсутність доступу до питної води;
- низький рівень забезпечення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (відсутність ліцензій на здійснення господарської діяльності з медичної практики, неукомплектованість штатних посад лікарів та медичних працівників, відсутність ліків, незабезпечення проведення профілактичних медичних оглядів підопічних);
- недотримання норм харчування.

29.07.2022 під час відвідування комунального закладу «Васильківський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради виявлено підопічного Д. зі стійким ураженням м'яких тканин обличчя. При огляді медичної документації встановлено, що підопічному не проведено необхідного діагностичного обстеження, не забезпечено необхідним патогенетичним лікуванням. Згідно з медичним висновком підопічний має онкологічне захворювання, що загрожує його життю та обумовлює необхідність надання паліативної медичної допомоги. Ненадання такої допомоги вважається катуванням, жорстким або таким, що принижує гідність, поводженням або покаранням. Лише після втручання групи НПМ підопічному Д. було надано належне медичне обстеження та призначено паліативне лікування.

Найбільш поширеними порушеннями прав осіб похилого віку та осіб, що втратили здатність до самообслуговування, у деяких геріатричних установах можна назвати:

- порушення правил пожежної безпеки, відсутність планів евакуації;
- відсутність спеціалізованої медичної допомоги;
- відсутність медичних книжок або протермінований період проходження медичного огляду персоналом закладу;
- недотримання температурного режиму у приміщеннях;
- неналежний догляд за ліжкохворими особами;
- відсутня необхідна кількість персоналу для забезпечення належного догляду за підопічними;
- відсутність дієтичного харчування для осіб, які його потребують;
- не забезпечено право на прогулянку на свіжому повітрі;
- не створено умов для безперешкодного пересування маломобільних осіб: відсутні поручні, пандуси, підйомники; відсутні кнопки виклику персоналу;
- відсутні стенди з інформацією про права людини та контакти установ і організацій, куди можуть звернутися підопічні у разі порушення їх прав.

15.05.2022 р. проведено відвідування будинку для громадян похилого віку приватної форми власності «Турбота улюблених» у Дніпропетровській області з метою перевірки додержання прав підопічних. Групою НПМ під час огляду житлових кімнат пансіонату виявлено підопічного без ознак життя з тілесними ушкодженнями. Крім того, директором установи не

Phoca PDF

було надано жодної медичної документації, у якій би зазначалось про огляд лікарем тілесних ушкоджень у померлого та їх фіксації. Під час візиту групою НПМ викликано поліцію та повідомлено про виявлену померлу особу. За інформацією органів поліції 30.05.2022 р. було відкрито кримінальне провадження за вказаним фактом.

Крім того, встановлено, що закладом не забезпечується спостереження за станом здоров'я та організація медичної допомоги (у тому числі відповідно до призначень лікарів).

Зокрема, групою НПМ проведено спілкування та особистий огляд підопічної Т., під час якого виявлено незагоєну гнійну рану на правій ступні та розірвані незняті шви, підопічна скаржилась на сильний біль в області рани. За результатами вивчення медичної документації встановлено, що виконання рекомендацій лікарів щодо підопічної Т. закладом не забезпечено. На вимогу групи НПМ до закладу викликано бригаду швидкої медичної допомоги та підопічну госпіталізовано до медичної установи.

Результати моніторингу установ системи Міністерства внутрішніх справ України

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ були відвідані 69 закладів системи МВС, зокрема:

31 — відділи поліції;

25 — управління поліції;

10 — ізолятори тимчасового тримання;

3 — сектори поліції.

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи в системі МВС, є такі:

- порушення термінів перебування у кімнаті затриманих;
- недотримання встановленого порядку харчування осіб, утримуваних в кімнатах для затриманих;
- відсутні Книги (журнали) реєстрації затриманих і запису усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, не встановлений порядок роз'яснення затриманому підстав затримання, прав і обов'язків, фіксації медичним працівником тілесних ушкоджень або погіршення стану здоров'я затриманих, а також реєстрації тілесних ушкоджень у затриманих тощо;
- здійснення процесуальних дій із затриманими особами в службових кабінетах слідчих, що підвищує ризик неналежного поводження з ними;
- порушення термінів складання протоколів про затримання;
- в Єдиному обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події інформація про заподіяння окремим громадянам тілесних ушкоджень працівниками поліції не реєструється та не вживаються заходи щодо негайного реагування, що свідчить про порушення прав зазначених громадян на ефективний засіб юридичного захисту;

Phoca PDF

- посадові особи не забезпечують негайного повідомлення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про факти затримання осіб;
- відсутність у кімнатах затримання необхідних меблів, низький рівень освітлення;
- лише незначна кількість працівників місць несвободи пройшли підготовку й отримали посвідчення щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

Результати моніторингу установ системи Міністерства юстиції України

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ було відвідано 61 заклад системи Міністерства юстиції України, зокрема:

23 — слідчі ізолятори;

15 — виправні колонії;

11 — установи виконання покарань;

10 — медичні частини філій державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»;

1 — виправний центр;

1 — виховна колонія.

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи системи ДКВС, можна назвати:

- недотримання норм протипожежної безпеки, порушення вимог Правил техніки безпеки;
- недотримання норми площі в камері для однієї, взятої під варту особи, яка в окремих камерах менша 4 м^2 для засуджених та 2,5 м^2 для ув'язнених осіб;
- не забезпеченість приміщень належним штучним освітленням;
- відсутність відповідного оснащення у лазне-пральному комплексі, відсутні перегородки між місцями для миття;
- розташування спальних місць впритул одне до одного;
- неналежні умови доставки їжі до камер (для прикладу, відсутність санітарних книжок у тих, хто розвозить їжу по камерах, непридатний до використання посуд, порушення інших санітарних норм);
- у прогулянкових двориках деяких слідчих ізоляторів навіси для захисту від атмосферних опадів перекривають недостатню для цих потреб площу;
- у деяких слідчих ізоляторах особи, засуджені до арешту під час відбування покарання, не мають можливості здійснювати телефонні дзвінки;
- у деяких установах кримінально-виконавчої служби не ознайомлюють іноземців з правилами внутрішнього розпорядку через відсутність їх примірників англійською чи іншими іноземними мовами;
- у деяких установах кримінально-виконавчої служби якість надання юридичного

Phoca PDF

захисту адвокатами безоплатної вторинної правової допомоги не відповідає Стандартам якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі, затверджених наказом Мін'юсту від 25.02.2014 № 386/5;
- у деяких установах кримінально-виконавчої служби транзитні особи з активною формою туберкульозу утримуються в камерах, які не передбачені для ізолювання інфекційних хворих та розміщені в режимному корпусі, що порушує заходи інфекційного контролю та сприяє поширенню туберкульозної інфекції;
- здебільшого в установах не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю (відсутні поручні, пандуси, сходові підйомники тощо), що обмежує можливість пересування в установах осіб з інвалідністю та може бути розцінено як жорстоке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Так, під час проведення періодичних відвідувань НПМ були встановлені численні випадки неналежного проведення первинного та профілактичних медичних оглядів в установах Державної кримінально-виконавчої служби України. Зокрема, огляди лікаря-психіатра та лікаря-стоматолога часто проводяться формально, засудженим не проводяться повні профілактичні огляди відповідно до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 № 1348/5/572. У деяких медичних частинах відсутня посада лікаря-гінеколога. Також жінки не проходять скринінгові обстеження для раннього виявлення та лікування онкологічних і гінекологічних захворювань, відповідно до уніфікованих клінічних протоколів та медичних стандартів.

Під час відвідувань закладів несвободи систематично виявляються порушення прав людини на достатній життєвий рівень, зокрема, достатнє харчування.

Відвідуваннями працівниками Департаменту та громадськими моніторами установ попереднього ув'язнення та виконання покарань виявлено хибну практику штучного обмеження числа хворих ув'язнених і засуджених, які можуть отримувати необхідне їм за станом здоров'я та висновками лікарів дієтичне харчування.

Причиною цього стало виконання абзацу 2 пункту 2 Порядку застосування норм харчування та норм заміни продуктів харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та приймальниках Національної поліції[2], згідно з яким особи, які хворіють на шлунково-кишкові захворювання, заліковуються на дієтичне харчування у кількості не більше трьох відсотків від облікової чисельності осіб, які тримаються в установі.

Такий підхід не узгоджується з положеннями Основ законодавства України про охорону здоров'я, обмежує отримання хворими ув'язненими і засудженими належної медичної допомоги та догляду в умовах несвободи, що може бути розцінене як жорстоке поводження з ними та створювати підстави для позовів проти України до Європейського суду з прав людини.

Phoca PDF

Уповноважений у грудні 2022 року звернувся до КМУ з пропозицією внести потрібні зміни до урядової постанови.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Міністерством юстиції України опрацьовано проєкт постанови КМУ щодо удосконалення попереднього урядового рішення.

Крім того, нерідкими є випадки катувань і дискримінації утримуваних у місцях несвободи. Наприклад, під час здійснення планового відвідування 4 та 5 жовтня 2022 року місця несвободи в рамках діяльності НПМ державної установи «Кропивницький слідчий ізолятор» виявлено зобов'язання ув'язнених та засуджених осіб при відкритті працівниками слідчого ізолятора дверей у камерні приміщення, де ті знаходяться, при відвідуванні їх керівником установи, його заступниками, піднімати та тримати руки у положенні догори упродовж усього періоду перебування працівників державної установи.

Окрім того, під час обходу установи було встановлено перебування в одному з камерних приміщень чотирьох ув'язнених, у той час, як у ньому було обладнано лише три спальних місця. Також у 35 камерних приміщеннях СІЗО ув'язнені перебували з порушеннями установленої норми площі.

Секретаріатом Уповноваженого скеровано відповідні акти реагування, за результатами виконання яких внесено відомості до ЄРДР за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 365 та ч. 1 ст. 367 КК України.

Окрему увагу заслуговує діяльність державної установи «Київський слідчий ізолятор», яку було відвідано групою НПМ 19.10.2022 р. та виявлено комплекс системних порушень основоположних прав людини, що створюють реальну небезпеку для життя та здоров'я утримуваних осіб.

ДУ «Київський слідчий ізолятор», в якому станом на кінець 2022 року перебували близько 2500 ув'язнених та засуджених, не обладнано укриттям чи бомбосховищем. Система відеонагляду не забезпечує безпеку ув'язнених осіб. Відсутній належний протипожежний захист, утримання ув'язнених відбувається у незадовільних санітарних умовах. Встановлено, що утримувані неповнолітні особи позбавлені можливості реалізовувати право на освіту унаслідок неорганізації онлайн-навчання адміністрацією установи та керівництвом ЗОШ № 139 в умовах воєнного стану.

Вражаючим є кількість смертельних випадків серед ув'язнених і засуджених, самогубств та самоушкоджень, заподіяння тілесних ушкоджень і травматизму. Відповідно до журналу реєстрації тілесних ушкоджень виявлених у осіб, взятих під варту та засуджених, у 2022 році зареєстровано — 88 випадків, померло 32 особи (станом на 26.10.2022 р.). Водночас випадки заподіяння тілесних ушкоджень ув'язненим розслідуються формально, некритично, без проведення фахових досліджень.

За результатами відвідування Уповноваженим внесено до КМУ, Мін'юсту, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) подання про припинення діяльності слідчого ізолятора через системні порушення прав людини, притягнення до дисциплінарної відповідальності не лише керівників установи попереднього

Phoca PDF

ув'язнення, але і керівників Міністерства юстиції України та Департаменту з питань виконання кримінальних покарань. Про результати відвідування поінформовано Верховну Раду України та Офіс Президента України.

У липні 2022 року до Секретаріату Уповноваженого надійшла інформація щодо неможливості придбання продуктів харчування та засобів першої необхідності через невиплату заробітної плати особам, які відбувають покарання у державній установі «Городоцький виправний центр (№ 132)».

Секретаріатом Уповноваженого зазначену інформацію скеровано до Рівненської обласної прокуратури з вимогою вивчити ситуацію та вжити відповідних заходів реагування.

На виконання вимоги Секретаріату Уповноваженого Рівненською окружною прокуратурою внесено вказівку керівництву державної установи «Городоцький виправний центр (№ 132)» щодо проведення перевірки питань оплати праці засуджених зазначеної установи.

У результаті вжитих заходів засудженим, які відбувають покарання у державній установі «Городоцький виправний центр (№ 132)», виплачено заробітну плату та усунуто порушення законодавства про працю.

Результати моніторингу установ та закладів Міністерства освіти і науки України

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ було відвідано 26 закладів системи Міністерства освіти і науки України, зокрема:

16 — спеціальні загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

5 — загальноосвітні санаторні школи-інтернати;

4 — навчально-реабілітаційні центри;

1 — дитячий будинок;

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи системи МОН, можна визначити:

- відсутність капітальних ремонтів у приміщеннях закладів;
- неналежні умови для безпечного перебування (наявні нерозпашні грати на вікнах, відсутня пожежна сигналізація);
- порушення права на приватність;
- недотримання норм безпечного харчування, відсутність доступу до питної води;
- недотримання норми площі на одного вихованця у гуртожитках.

Phoca PDF

Під час відвідування НПМ були виявлені кричущі випадки порушень права дітей на безпеку у Спеціальній школі-інтернаті І ступеня № 25 Оболонського району м. Києва, Спеціальній школі-інтернаті І-ІІ ступенів № 16 Святошинського району міста Києва, Спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті № 18 міста Києва, де у порушення вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, евакуаційні виходи із закладів були зачинені на внутрішній дверний замок, що становить небезпеку для життя учнів у разі виникнення пожежі. На вимогу групи НПМ зазначене порушення було усунене, дверний замок був демонтований.

Право на приватність гарантовано статтею 32 Конституції України та статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Проте під час відвідувань було встановлено, що в багатьох навчальних закладах здійснюється відеоспостереження, однак документів, які б підтверджували ознайомлення батьків та дітей щодо його здійснення не надано, схем розташування відеокамер не сформовано, попереджувальні таблички про здійснення відеоспостереження не розміщено. Порушення права на приватність виявлено у Санаторній школі-інтернаті І-ІІІ ступенів № 22 Оболонського району м. Києва, Спеціальній школі № 5 ім. Я. П. Батюка м. Києва, Спеціальній школі-інтернаті І ступеня № 25 Оболонського району м. Києва, Спеціальній школі № 8 Шевченківського району м. Києва, Харківській спеціальній школі № 7. На виконання рекомендацій, наданих членами групи НПМ, виявлені недоліки усунені та розміщено попереджувальні таблички про здійснення відеоспостереження відповідно до вимог частини 1 статті 6, частини 2 статті 12 Закону України «Про захист персональних даних».

Результати моніторингу установ судової системи (Державна судова адміністрація України)

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ було відвідано 21 заклад судової системи.

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи судової системи, можна визначити:

- не забезпечуються вимоги щодо мінімальної площі камер для підсудних (засуджених);
- приміщення судів не забезпечено необхідною кількістю камер з розрахунку на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;
- не забезпечено ізольованим маршрутом конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від службового входу суду до зали судових засідань, у зв'язку з цим підсудні конвоюються відкритими для сторонніх осіб коридорами та сходами;
- наявність встановлених металевих заґратованих камер для підсудних, що не відповідає встановленим вимогам;
- у приміщеннях для підсудних (засуджених) та конвою не обладнано кімнати для конфіденційного спілкування адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію права останніх на конфіденційне побачення.

Результати моніторингу установ Міністерства охорони здоров'я України

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ було відвідано 17 закладів МОЗ, серед яких:

Phoca PDF

10 — психіатричні лікарні;

6 — будинки дитини;

1 — наркологічний диспансер.

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи системи МОЗ, є такі:

- порушення правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації;
- надання медичної допомоги на неналежному рівні;
- порушення правил ведення службової документації (для прикладу, факти застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, не вносяться до передбачених наказом форм облікової документації);
- порушення права на приватність пацієнтів під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур (відсутні перегородки в туалетах, шторки в душових приміщеннях);
- лікарні не облаштовані обладнанням і пристроями, що враховують потреби людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- недотримання норми площі під час проживання підопічних;
- відсутність протипожежної сигналізації.

Під час відвідування КНП «Клінічна лікарня «Психіатрія» Виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) 16 лютого 2022 року встановлено, що в порушення наказу Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 р. № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації» у журнал реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, не зазначається час, на який призначена фіксація або ізоляція, та час припинення застосування фіксації або ізоляції. На виконання рекомендацій Уповноваженого адміністрацією закладу даний недолік було усунуто.

Під час відвідування КНП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги с. Вільшани» Закарпатської обласної ради в жіночому відділенні групою НПМ виявлено жінку Б. у напівпритомному стані з температурою 37,2 С. Під час вивчення медичної карти стаціонарного хворого Б. встановлено, що підвищена температура тіла у неї спостерігалася з 21.02.2022 р. Пацієнтку 23.02.2022 р. було направлено до Хустської районної лікарні, де оглянуто терапевтом, проведено УЗД і рентгенологічне обстеження. Встановлено діагноз «правобічна пневмонія» та призначено лікування. Прогресу в лікуванні на день візиту не спостерігалось. На вимогу групи НПМ пацієнтку 21.04.2022 р. госпіталізовано до Хустської районної лікарні для проведення обстеження та лікування.

Результати моніторингу установ системи Міністерства оборони України

Phoca PDF

Протягом 2022 року в рамках реалізації функцій НПМ було відвідано 7 закладів системи Міноборони:

3 — кімнати для тимчасово затриманих військовослужбовців;

3 — гауптвахти;

1 — дисциплінарний батальйон.

Найбільш поширеними порушеннями, виявленими під час відвідування місць несвободи системи Міноборони, можна визначити:

- неналежне ведення службової документації посадовими особами (для прикладу, в Книзі запису хворих військовослужбовців, які тримаються на гауптвахті та КТЗ, не вноситься інформація про медичні огляди; в Книзі обліку відвідування душової кімнати, заміни білизни і видачі мила військовослужбовцям, які тримаються на гауптвахті, відсутні записи майже за місяць);
- відсутність можливості користування скайп-зв'язком у мережі Інтернет з близькими родичами, надсилати електронні звернення;
- наявність медичних препаратів, термін придатності яких сплив;
- порушення права утримуваних осіб на приватність під час проведення санітарно-гігієнічних процедур;
- відсутність особистого простору, безпечного розміщення і фізичного дистанціювання утримуваних осіб у спальному приміщенні;
- відсутність інформації з телефонними номерами гарячих ліній Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Офісу Генерального прокурора та Державного бюро розслідувань;
- відсутність медичних і психіатричних оглядів, а також медичної допомоги військовослужбовцям, які утримуються на гауптвахті з підозрою на коронавірус COVID-19, в тому числі ізоляції осіб, хворих на інфекційні захворювання;
- через неврегульованість Міноборони питання залучення та оплати праці засуджених військовослужбовців відповідно до статті 77 КВК України, з 2019 року вони не залучаються до оплачуваної праці, що призводить до порушення їхніх прав, передбачених статтею 43 Конституції України.

Порушення прав на свободу й особисту безпеку, правову допомогу та гідні умови тримання затриманого військовослужбовця виявлено за результатами візиту до гауптвахти відділу організації охорони Центрального управління Військової служби правопорядку (по м. Києву та Київській обл.) ЗСУ, який відбувся 18.08.2022 р. Моніторами НПМ встановлено, що згідно зі складеним слідчим Державного бюро розслідувань протоколом затримання громадянина К. за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення за ч. 5 ст. 407 КК України, зазначено фактичний час затримання 03.04.2022 о 21:30, а протокол про затримання підозрюваного було складено тільки через 20 год 34 хв після фактичного затримання, що свідчить про порушення вимог статей 208 та 209 КПК України. Весь цей час громадянин К. утримувався в службовому кабінеті слідчого без забезпечення харчуванням, вільного доступу до питної води і туалету, відпочинку у нічний час.

Phoca PDF

Крім того, у порушення вимог частини четвертої статті 213 КПК України та пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого постановою КМУ від 28.12.2011 р. № 1363, слідчим не забезпечено негайного повідомлення центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про факт затримання.

За результатами відвідування скеровано листи до Міноборони, Офісу Генерального прокурора та Головного управління Військової служби правопорядку ЗСУ з вимогою припинення та недопущення в майбутньому порушень прав утримуваних осіб.

Реагування Уповноваженого на порушення прав людини в місцях несвободи

Протягом року до Уповноваженого надійшло 687 звернень, у яких містилося 1 717 повідомлень про порушення прав людини в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, ізоляторах тимчасового тримання та інших місцях несвободи, серед яких 1107 — щодо неналежних умов утримання та 299 — щодо ненадання медичної допомоги, 40 — щодо порушення права на правничу допомогу.

Відповідно до статті 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені зокрема статтями 59 (Право на професійну правничу допомогу) та 63 (Право підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного на захист) Основного Закону.

Однак із введенням воєнного стану під час здійснення моніторингу засобів масової інформації було виявлено повідомлення про припинення надання побачень утримуваним у місцях попереднього ув'язнення та установах виконання покарань, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України, зокрема в Державній установі «Київський слідчий ізолятор» на підставі наказу Департаменту з питань виконання кримінальних покарань від 13.03.2022 р. № 92 ВС.

В оголошенні, розміщеному в Державній установі «Київський слідчий ізолятор», повідомлялося, що відповідно до статті 19 Закону України «Про попереднє ув'язнення» у разі запровадження особливого режиму в місці попереднього ув'язнення припиняється надання побачень особам, взятим під варту, із, серед іншого, захисником (захисниками) у кримінальному провадженні; адвокатом (адвокатами), законним представником (законними представниками), який (які) представляє (представляють) особу під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, адміністративних, цивільних, господарських справ у суді; юристом (юристами); фахівцем (фахівцями) у галузі права, який (які) представляє (представляють) особу в ЄСПЛ; своїм (своїми) законним представником (законними представниками); представниками посольств і консульств.

Підтвердженням порушення прав ув'язнених на конфіденційні зустрічі з адвокатами (захисниками) стали повідомлення до Уповноваженого не лише таких осіб, а й їхніх адвокатів (захисників). Таких повідомлень надійшло 40.

У березні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення засудженого Х., який утримувався в ДУ «Замкова виправна колонія (№ 58)», щодо обмеження його права на спілкування з

Phoca PDF

адвокатом в умовах воєнного стану, хоча дві його справи розглядалися судом.

За результатами вжитих Уповноваженим заходів засудженому Х. було забезпечено безперешкодний доступ до захисника.

У зв’язку з системністю виявленого порушення права ув’язнених та засуджених на правничу допомогу з метою його усунення та недопущення в подальшому Уповноваженим було внесено подання Міністрові юстиції України.

Водночас проведеною Офісом Генерального прокурора перевіркою було встановлено порушення вимог національного та міжнародного законодавства в діяльності установ попереднього ув’язнення та внесено вказівку до Мін'юсту з вимогою негайного забезпечення в установах попереднього ув’язнення ДКВС України додержання конституційних прав ув’язнених і засуджених на захист шляхом надання їх можливості отримувати побачення із захисниками.

У кожній щорічній доповіді Уповноваженого наголошується на неналежному стані надання медичної допомоги в слідчих ізоляторах та установах виконання покарань Міністерства юстиції України. У 2022 році ситуація кращою не стала.

У січні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення засудженого К. щодо порушення прав засуджених в ДУ «Менська виправна колонія (№ 91)» на отримання належної медичної допомоги, що призводить до летальних наслідків та порушення трудових прав засуджених.

За результатами розгляду листа Уповноваженого Чернігівською обласною прокуратурою було проведено перевірку зазначених у зверненні фактів та встановлено, що упродовж 2020–2021 років у ДУ «Менська виправна колонія (№ 91)» зафіксовано 7 смертей засуджених. За кожним фактом внесені відомості до ЄРДР за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 115 КК України. Також у всіх без виключення випадках зареєстровані кримінальні провадження за частиною першою статті 140 КК України щодо можливого невиконання чи неналежного виконання медичними працівниками своїх професійних обов’язків.

Крім того, за виявленим за результатами перевірки фактом грубого порушення законодавства про працю 01.02.2022 р. до ЄРДР внесено відомості за частиною першою статті 172 КК України, досудове слідство у вказаному провадженні триває.

Водночас за результатами моніторингу засобів масової інформації було виявлено інформацію про порушення прав засуджених на медичну допомогу в Дніпропетровській багатопрофільній лікарні № 4 Філії ДУ «Центр охорони здоров’я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Дніпропетровській та Донецькій областях.

Phoca PDF

Зокрема, у статті Харківської правозахисної групи «Лікарня, схожа на смердючу домовину» містилася інформація не лише про порушення прав утримуваних у Дніпропетровській багатопрофільній лікарні № 4 Філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Дніпропетровській та Донецькій областях осіб на медичне забезпечення та належне лікування, а й про відверте ігнорування працівниками закладу охорони здоров'я своїх обов'язків.

За результатами розгляду листа Уповноваженого виконувач обов'язків Генерального прокурора поінформував, що Офісом Генерального прокурора проведення перевірки було доручене Дніпропетровській обласній прокуратурі, яка із залученням спеціалістів Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області та територіальних закладів охорони здоров'я МОЗ виявлено порушення вимог законодавства щодо забезпечення належних умов тримання засуджених у лікарні та надання їм медичної допомоги.

Крім того, за фактами ненадання належної медичної допомоги засудженим Західною окружною прокуратурою міста Дніпра 29.09.2022 р. розпочато кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 140 КК України.

Водночас більшість осіб з місць несвободи, які звертаються до Уповноваженого з питання неналежного медичного забезпечення, отримують медичну допомогу за його втручання.

У грудні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення від засудженого К., який утримувався у ДУ «Львівська установа виконання покарань (№ 19)», щодо ненадання йому медичної допомоги та необхідності проведення оперативного втручання.

За результатами вжитих Уповноваженим заходів засудженого К. було вивезено до комунального закладу охорони здоров'я, де проведено консультації спеціалістів та залишено заявника у закладі охорони здоров'я для проведення планового оперативного втручання.

Також у грудні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення засудженого Г., що утримувався в ДУ «Замкова виправна колонія (№ 58)», щодо ненадання йому належного лікування у зв'язку із загостренням хронічного гепатиту С.

За втручання Уповноваженого засудженого етаповано до Шепетівської багатопрофільної лікарні № 98 ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Хмельницькій області, де йому розпочато лікування вірусного гепатиту С препаратами прямої противірусної дії за рахунок державної програми (3-місячний курс).

Варто зауважити, що не всі засуджені, які подали клопотання про звільнення від відбування покарання за хворобою на підставі статті 84 КК України навіть у разі задоволення таких

Phoca PDF

клопотань, звільняються з місць позбавлення волі.

У вересні 2022 року стало відомо про смерть засудженого Р., який мав онкологічне захворювання IV стадії, у Стрижавській багатопрофільній лікарні № 81 ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Вінницькій області.

За результатами розгляду листа Уповноваженого Офісом Генерального прокурора було проведено перевірку стану надання медичної допомоги засудженому Р.

За фактом смерті засудженого Р. відділом поліції № 3 Вінницького районного управління ГУНП у Вінницькій області 05.09.2022 р. розпочато кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 140 КК України за фактом неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками.

У межах перевірки також було встановлено порушення працівниками медичної частини № 71 філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Житомирській області вимог законодавства щодо направлення засудженого Р. на обов'язкове лікування та обстеження до стаціонару територіального закладу охорони здоров'я, яке повинно передувати медичному огляду лікарсько-консультативною комісією та направленню до суду матеріалів про звільнення від відбування покарання за хворобою.

Відтак Коростенським міськрайонним судом 05.07.2022 р. було відмовлено в задоволенні клопотання засудженого про звільнення від відбування покарання за хворобою, зокрема з підстав відсутності необхідної медичної документації, у тому числі належно оформленого висновку лікарсько-консультативної комісії.

Засуджений вдруге звертався до суду з питання щодо звільнення його від відбування покарання за хворобою на підставі статті 84 КК України та ухвалою Вінницького районного суду від 29.08.2022 р. його було звільнено від подальшого відбування покарання за хворобою. Однак до набрання законної сили вказаною ухвалою засуджений помер.

Питання необхідності додаткового врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 КК України вже не один рік поспіль привертає увагу Уповноваженого.

Враховуючи смерть засудженого Р. у вересні 2022 у Стрижавській багатопрофільній лікарні № 81 ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Вінницькій області, який не дочекався звільнення від відбування покарання за станом здоров'я на підставі відповідного рішення Вінницького районного суду, Уповноважений вчергове звернувся до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності щодо необхідності врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 КК України.

Phoca PDF

За результатами опрацювання зазначеного листа Комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності повідомив про те, що вказані пропозиції доведені до відома народних депутатів України – членів Комітету, які як суб'єкти права законодавчої ініціативи можуть врахувати їх у законодавчій роботі.

Крім того, із зазначеною пропозицією Уповноважений також звертався до Міністра юстиції України, за результатами розгляду якої Міністр юстиції України повідомив, що доцільність внесення законодавчих змін буде досліджена в межах процедури моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих законодавчих та інших нормативно-правових актів, зокрема, через призму результатів здійснюваного щорічного онлайн-анкетування заінтересованих осіб у сфері кримінального судочинства з метою з'ясування позиції таких стейкхолдерів щодо можливих шляхів вирішення описаної в листі проблематики. Наразі питання не вирішене.

Право засуджених до довічного позбавлення волі на умовно-дострокове звільнення та помилування

Однією з найважливіших подій для осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі є ухвалення Верховною Радою України Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини» від 18.10.2022 № 2689-IX та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини» від 18.10.2022 № 2690-IX, які 06.11.2022 набрали чинності. Таким чином, Україною нарешті вирішено питання нескоротності покарання у виді довічного позбавлення волі та виконано рішення ЄСПЛ у справі «Петухов проти України (№ 2)» (заява № 41216/13).

Вказаними законами запроваджено механізм умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, а також заміни невідбутої частини покарання більш м'яким для осіб, яким вироком суду призначено покарання у виді довічного позбавлення волі. Однак проблемним залишається той факт, що Закон № 2689-IX не містив положення щодо приведення нормативно-правових актів у відповідність до нього. З метою додержання принципу правової визначеності законодавства Уповноважений звернувся до Керівника Офісу Президента України із пропозицією внесення відповідних змін до Положення про порядок здійснення помилування, затвердженого Указом Президента України від 21.04.2015 р. № 223/2015 (зі змінами).

У січні 2023 року Заступником Керівника Офісу Президента України поінформовано Уповноваженого, що його пропозиції опрацьовуються в Офісі Президента України та будуть взяті до уваги під час внесення змін до Положення про порядок здійснення помилування, затвердженого Указом Президента України від 21.04.2015 р. № 223/2015 «Про Положення про порядок здійснення помилування».

Питання приведення Положення про порядок здійснення помилування у відповідність до Закону наразі не вирішене.

Рекомендації

Phoca PDF

Офісу Президента України привести норми Положення про порядок здійснення помилування, що затверджене Указом Президента України від 21.04.2015 № 223/2015 (зі змінами) у відповідність із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини» від 18.10.2022 № 2689-IX.

Міністерству охорони здоров'я України:

- розробити та затвердити наказ щодо унормування порядку проведення тілесного огляду при госпіталізації та під час перебування в закладах з надання психіатричної допомоги, опитування щодо тілесних ушкоджень і фіксації їх виявлення, а також повідомлення про них відповідні правоохоронні органи;

- розробити та затвердити порядок застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації в психоневрологічних інтернатах;

- розробити та прийняти наказ щодо затвердження форми та забезпечення ведення у місцях несвободи системи МОЗ Журналу реєстрації наявних тілесних ушкоджень при прибутті та під час перебування утримуваних у таких закладах осіб, форми опитувальника щодо тілесних ушкоджень і фіксації їх виявлення, а також повідомлення про них відповідним правоохоронним органам;

- вжити організаційних заходів з метою забезпечення контролю за наданням необхідного соматичного лікування пацієнтам, які тривалий час перебувають на лікуванні в закладах з надання психіатричної допомоги та соціального захисту населення;

- забезпечити в установах соціального захисту населення та закладах з надання психіатричної допомоги розміщення інформації в доступній формі про права осіб з інвалідністю, номери телефонів «гарячих ліній», посадових осіб, зокрема Уповноваженого та центру з надання безоплатної правової допомоги, до яких можна звернутися особам із розладами психіки.

Міністерству соціальної політики України:

- розробити та прийняти наказ щодо затвердження форми та забезпечення ведення у місцях несвободи системи МСП Журналу реєстрації наявних тілесних ушкоджень при прибутті та під час перебування утримуваних у таких закладах осіб, форми опитувальника щодо тілесних ушкоджень і фіксації їх виявлення, а також повідомлення про них відповідним правоохоронним органам;

- забезпечити отримання закладами соціального захисту населення ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

- розробити та затвердити порядок застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації в психоневрологічних інтернатах;

Phoca PDF

- вжити організаційні заходи з метою забезпечення контролю за наданням необхідного соматичного лікування пацієнтам, які тривалий час перебувають на лікуванні в закладах з надання психіатричної допомоги та соціального захисту населення;

- забезпечити в установах соціального захисту населення та закладах з надання психіатричної допомоги розміщення інформації в доступній формі про права осіб з інвалідністю, номери телефонів «гарячих ліній», посадових осіб, зокрема Уповноваженого та центру з надання безоплатної правової допомоги, до яких можна звернутися особам із розладами психіки.

Міністерству юстиції України:

- розробити та затвердити відомчі нормативно-правові акти щодо імплементації положень Керівництва ООН з ефективного розслідування та документування катувань та інших жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність, видів поводження та покарань (Стамбульського протоколу) з метою належного документування фактів катувань, інших жорстоких і таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання;

- розробити та подати в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України законопроєкт щодо внесення змін до КПК України щодо додаткового врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 Кримінального кодексу України;

- вжити вичерпних заходів для організації безбар'єрного простору у приміщеннях місць несвободи відповідно до ДБН України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

- забезпечити укомплектування вакансій працівників у медичних частинах державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»;

- вжити організаційних заходів для забезпечення контролю з метою недопущення поширення інфекційних хвороб серед ув'язнених і засуджених осіб.

Міністерству внутрішніх справ України:

- вжити вичерпних заходів для організації безбар'єрного простору у приміщеннях місць несвободи відповідно до ДБН України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

- розробити та затвердити норми забезпечення осіб, які перебувають в ІТТ, постільними речами, столовими наборами, милом та синтетичними миючими засобами, а також медичним інвентарним і витратним майном.

Обласним військовим адміністраціям, Київській міській (військовій) державній адміністрації, Київській міській раді:

- вжити організаційних заходів з метою забезпечення контролю у підпорядкованих закладах з надання психіатричної допомоги за застосуванням ременів фіксації при фізичному гамуванні пацієнтів/підопічних;

Phoca PDF

- вжити вичерпних заходів для організації безбар'єрного простору у приміщеннях місць несвободи відповідно до ДБН України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

- забезпечити в установах соціального захисту населення та закладах з надання психіатричної допомоги розміщення інформації в доступній формі про права осіб з інвалідністю, номери телефонів гарячих ліній, посадових осіб, зокрема Уповноваженого та центру з надання безоплатної правової допомоги, до яких можна звернутися особам із розладами психіки.

Міністерству освіти і науки України:

- розробити та прийняти наказ щодо затвердження форми та забезпечення ведення у місцях несвободи системи МОН Журналу реєстрації наявних тілесних ушкоджень при прибутті та під час перебування утримуваних у таких закладах осіб, форми опитувальника щодо тілесних ушкоджень і фіксації їх виявлення, а також повідомлення про них відповідним правоохоронним органам;

- вжити вичерпних заходів для організації безбар'єрного простору у приміщеннях місць несвободи відповідно до ДБН України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

Міністерству оборони України, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Державній судовій адміністрації України вжити вичерпних заходів для організації безбар'єрного простору у приміщеннях місць несвободи відповідно до ДБН України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»:

- забезпечити укомплектування вакансій працівників у медичних частинах державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»;

- вжити організаційних заходів з метою забезпечення контролю щодо недопущення поширення інфекційних хвороб серед ув'язнених і засуджених осіб.

Координаційному центру з надання правової допомоги вжити організаційних заходів з метою забезпечення контролю за належним наданням безоплатної первинної та вторинної допомоги затриманим особам та особам, які перебувають у місцях несвободи.

1 Омбудсман Дмитро Лубінець провів переговори у Туреччині з Уповноваженою з прав людини РФ https://ombudsman.gov.ua/news_details/ombudsman-dmitro-lubinec-proviv-peregovori-z-upovnovazhenoyu-z-prav-lyudini-rf

2 CCPR/C/UKR/CO/8. Режим доступу: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FC%2FUKR%2FCO%2F8&Lang=ru

Phoca PDF